

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**«ДОШКІЛЬНА ОСВІТА У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД, ІННОВАЦІЇ»**

**МАТЕРІАЛИ
II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Частина II**

**8-9 квітня 2016 року
Україна, м. Харків**

Харків 2016

спілкування», «професійна підготовка майбутнього вихователя до позитивного спілкування дітей старшого дошкільного віку». У ході дослідження були виокремлені форми, методи та інші потенційні можливості професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до позитивного міжособистісного спілкування дітей старшого дошкільного віку. Позитивний ефект був одержаний за допомогою проведення 2-х семінарів, поглиблювали знання студентів стосовно організації спілкування дітей, допомагали знайти шляхи удосконалення, розвивати особливі здібності. Квazівикладання давало можливість студентам аналізувати хід навчального процесу з професійних позицій, керувати спілкуванням в колективі, аналізувати педагогічний стиль.

Наша стаття не вичерпує усі можливості роботи зі студентами у цьому напрямі і потребує подальшого дослідження. До перспектив подальшого розвитку дослідження окресленої проблеми за головне треба віднести розроблення методичних рекомендацій для викладачів навчальних педагогічних закладів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці: монографія / Г. В. Белська, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова та ін.; за заг. ред. І.І. Загаринської. – К.: Вид-во НПУ імені Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Випуск 44, 2013 34 М. П. Драгоманова, 2009. – 310 с.
2. Лисина. М.Н. Проблеми онтогенезу спілкування. М., Педагогіка, 1986.
3. Каган М.С. Мир Общениа/ М.С. Каган - Политиздат, 1988. — 316с.
4. Дерманова И., Сидоренко Е. Межличностные отношения. – М.: «Речь», 2005. – 40 с
5. Гавриш Н. Художнє слово і дитяче мовлення: Методичний посібник для вихователів. - Донецьк: ТОВ «Лебідь», 1999, - 170с.
6. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Поніманська. – К. : Академвидав, 2006. – 456 с.
7. Абдулліна О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования / О.А. Абдулліна. — М.: Просвещение, 1990. — 141 с.
8. Ключова, І.В. Вчимо дітей спілкуванню/ І.В. Ключова, Ю.В. Касаткіна. - Ярославль, 1997. –207с.

М.О. Давидова

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ДОШКІЛЬНИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

У статті розглянуті особливості дошкільної освіти на сучасному етапі, необхідність вдосконалення процесу управління дошкільним освітнім закладом, відходу від застарілих підходів, пошуку нових засобів, методів, технологій

управління та організації інноваційної діяльності в ДНЗ, шляхи та засоби підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю.

Ключові слова: інноваційна діяльність, модель управління, компоненти керування, нововведення, продукт інноваційної діяльності

In the article the peculiarities of preschool education at the present stage, the need to improve process management of preschool educational institution, withdrawal of obsolete approaches, the search for new tools, methods and technologies of management and organization of innovative activity in preschool educational institution, ways and means of improving the efficiency of innovation management.

Keywords: innovation, management model, management components, innovations, product innovation

Постановка проблеми... У період глибоких соціально-економічних змін в Україні коли відбувається переоцінка всієї системи суспільних відносин, істотні зміни зазнає і система освіти. Відбувається зміна освітньої парадигми: пропонується інший зміст, інші підходи, ставлення, поведінки, інший педагогічний менталітет. Реформування дошкільної освіти з метою більш повного задоволення запитів батьків та інтересів дітей пред'являє нові вимоги до дошкільного освітнього закладу і до його управління. У Державній національній програмі "Освіта" (Україна XXI ст.) серед інших стратегічних завдань було проголошено: «першочерговим є налагодження високопрофесійного наукового, аналітичного і прогностичного супроводу управлінських рішень...» [7]. На сьогоднішній день ключовим питанням модернізації освіти є підвищення її якості, приведення у відповідність із світовими стандартами. Здійснення реформування цієї галузі передбачає застосування інноваційних підходів до керівництва дошкільним закладом освіти, на основі врахування особливостей його функціонування. Використання в освітньому процесі інновацій повинно відповідати нагальним потребам і можливостям дитячого садка, а також задовольняти всіх учасників освітнього процесу: дітей, батьків, педагогів, сприяти досягненню якісних, стійких і високих показників розвитку дітей.

Аналіз актуальних досліджень... Впровадження інновацій в освітній процес дошкільних освітніх установ, на думку багатьох вчених, є важливою умовою вдосконалення системи дошкільної освіти. У психолого-педагогічній літературі достатньо багато підходів до визначення поняття «інновація»: інновація - комплексний процес створення, розповсюдження і використання, тобто комплекс тих понять і методів, які вироблені в суспільному досвіді. Від професійних умінь керівника, його здібностей оперативно приймати рішення, здібностей націлювати колектив на безперервний розвиток, творчий ріст, залежить успішність розвитку установи, його соціальний статус. Так, 90-ті роки в Україні ознаменувались розробкою ідеї "знаходження свого обличчя", в основу якої покладено створення програми розвитку кожного навчального закладу. На початку XXI століття робота над розробкою сучасних підходів до модернізації управління освітою продовжується, про що свідчать ґрунтовні

наукові праці М.М. Поташніка, В.І. Зверєва, Г.В. Сльнікової, Д.Д. Вачурова. Інноваційна спрямованість особистості педагога особливо необхідна в сучасній освітній ситуації, коли зростає його роль у виборі концептуальних основ навчання, побудові своєї власної діяльності як індивідуальної педагогічної системи. Теоретичною основою формування нової моделі управління інноваційною освітньою установою є вчення про педагогічну та психологічну теорії управління Н.О. Вітке, В.С. Лазаревої, Д. Карнегі; системна концепція нововведень К. Ангеловскі, Н.В. Лапіна, А.В. Пригожего, Б.В. Сазонова. У науковій літературі слово «нововведення» визначається як цілеспрямована зміна, що вносить у середовище впровадження нових стабільних елементів (нововведення), що викликають перехід системи з одного стану в другий. Тому **метою статті** є розкриття ефективності професійної педагогічної діяльності, впровадження нових інноваційних технологій в навчальний процес ДНЗ.

Викладання основного матеріалу... Під управлінням інноваційною діяльністю розуміється цілеспрямовані дії, спрямовані на забезпечення становлення, стабілізації, оптимального функціонування і розвитку обов'язкового освітнього закладу. Результатом інноваційної діяльності педагога є позитивний педагогічний досвід. І найбільш важливим етапом управління інноваціями стає управлінське рішення про вивчення, поширення і впровадження цього досвіду. Головними умовами ефективності управління інноваційними процесами в дошкільних освітніх установах є: загальна мета; нормативна база інноваційної діяльності; висока компетентність керівника, який володіє технологією розвиваючого управління; побудова міжособистісних, професійних відносин на гуманістичних, демократичних засадах; єдині критерії оцінки інновації; система стимулювання педагогів до інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність визначається як цілеспрямована педагогічна діяльність, спрямована на розробку та апробацію. В структурі інноваційної діяльності виділені: 1) вміння педагога здійснювати інноваційну педагогічну діяльність; 2) здатність проектувати і конструювати педагогічні інновації, тобто професійно відбирати зміст інновації, проектувати реалізацію цього змісту через застосування сучасних педагогічних технологій; прогнозувати очікуваний результат, який може бути отриманий в ході реалізації інновації, описувати критерії оцінювання ефективності спроектованої інновації. Розробляючи модель управління інноваційною діяльністю в дошкільному освітньому установі, враховується, що інноваційна діяльність педагога тільки у виняткових випадках може проходити у відриві від колективу, в якому педагог працює. Педагогічний колектив – система, яка, з одного боку, багато в чому залежить від суми якостей індивідів, а з іншого, виявляє і розвиває інноваційний потенціал як колективу в цілому, так і кожного педагога окрема. Іншими словами, для будь-якого педагогічного колективу характерна наявність особливих системних властивостей, не властивих її елементів або просто сумі елементів. Саме тому розгляд проблем виявлення і розвитку інноваційного потенціалу педагога не може бути відокремлене від розгляду подібного питання для всього колективу в цілому.

Інноваційна діяльність змінює традиційну управлінську систему і ставить педагога і вихованців, керівників освітніх установ, їх професійні запити і потреби головними у цьому процесі. Рушійною силою розвитку дошкільної установи стає творчий потенціал педагогів: їх професійний ріст, відношення до праці, здатності виявити потенційні можливості своїх вихованців.

В сучасному дошкільному закладі практика інновацій, вимагає перекладу методичної роботи в її новий стан – інноваційну методичну роботу. Інноваційна методична робота – це частина професійно-педагогічної діяльності, орієнтованої на створення або освоєння нових (інноваційних) способів професійно-педагогічної діяльності. Трактуючи інноваційну методичну роботу як частину професійно-педагогічної, управлінської діяльності, слід спиратися на такі її особливості (В.П. Дуброва, О.П. Мілашевич) :

- забезпечення роботи закладу в режим розвитку;
- відбір змісту методичної роботи, що забезпечує особистісний розвиток дитини дошкільного віку, його саморозкриття.
- забезпечення інформованості педагогів про інноваційних факти і явища;
- забезпечення додаткових освітніх послуг в плані розгортання змісту дошкільної освіти за напрямками інноваційної діяльності;
- забезпечення безперервності інноваційної пошукової, дослідницької діяльності педагогів;
- забезпечення індивідуального і диференційованого підходів до кожного педагога залежно від його професійної компетентності;
- оснащення педагогів способами професійно-педагогічної діяльності, що забезпечують ефективний вплив на особистісний розвиток дитини.

Режим розвитку ДНЗ передбачає використання сучасних комплексних освітніх програм, технологій і методів, таких, наприклад, як проєктний метод, метод наочного моделювання, розвивальне навчання, метод пошукової діяльності, роботу в рамках єдиного освітнього простору на основі різних методів планування, в тому числі блочнотематичного, календарного з розгорнутими конспектами, однотемного - системна павутинка, наскрізного та ін. ДНЗ працює в умовах трансформації освітньої та інформаційної середовища, гнучкого варіативного режиму роботи, нових педагогічних прийомів роботи, наприклад педагогічної співтворчості (проведення занять одночасно кількома педагогами та вихователями). ДНЗ, які працюють у режимі розвитку, можуть здійснювати свою діяльність в інноваційному режимі, режимі експерименту або в сполученні того й іншого. Використовуються в освітньому процесі інновації повинні відповідати нагальним потребам і можливостям ДНЗ, задовольняти всіх учасників освітнього процесу (дітей, батьків, педагогів), сприяти досягненню якісних, стійких і високих показників розвитку дітей по провідних напрямках. Експериментальна діяльність, як правило, спрямована на освоєння якісно нового в освітній технології або нового виду установи у режимі функціонування. В ДНЗ, що працює в режимі розвитку, обов'язкові індивідуальні освітні маршрути, які базуються на особистісно-орієнтованому підході до кожного вихованця, і роботі з найближчим соціумом.

Розвиток дошкільної освіти, її перехід на новий якісний рівень не можуть здійснюватися без розробки інноваційних технологій. Педагоги дошкільних освітніх установ завжди відрізнялися сприйнятливостю до всього нового. Розвиток загальноосвітньої практики сприяє прояву творчого, інноваційного потенціалу всіх працівників системи дошкільної освіти.

У цій ситуації особливо важлива професійна компетентність, в основі якої лежить особистісний і професійний розвиток педагогів та управлінців. Професійний ріст і розвиток починається з формування мотивації на самоосвіту. Серед мотивів формування мотивації професійного самовдосконалення можна виділити наступні: мотиви успіху, подолання професійних труднощів, мотиви, спрямовані на поліпшення матеріального благополуччя, професійного визнання, кар'єрні мотиви та інші.

Участь вихователів у методичній, інноваційній діяльності сприяє, в кінцевому підсумку, на формування особистої педагогічної системи, індивідуального стилю педагогічної діяльності. Методична робота в ДНЗ дозволяє вирішувати проблеми по відношенню до конкретної особистості педагога, його професійного зростання, сприяє утвердженню педагогічних цінностей, важливих як для педагогічного колективу дитячого саду, так і для педагогічної спільноти в цілому, вихованців та педагогів.

Важливо, щоб завдання, які ставить перед собою педагогічний колектив на початку нового навчального року, дозволяли отримати більш високі результати при тих самих або менших витратах фізичних, моральних сил, матеріальних, фінансових коштів або часу. Нововведення може вважатися успішним, якщо воно дозволило вирішити ті чи інші конкретні завдання дошкільного освітнього закладу.

Методист повинен враховувати індивідуальні якості учасників інноваційного процесу, їх професійний рівень, організаторські навички, вміння, психологічну готовність до нових видів діяльності, до додаткового педагогічного навантаження.

Знання методистом свого колективу, його сильних і слабких сторін, завжди високо оцінювалося. І в своїй роботі методисту необхідно спиратися, насамперед, на особистісні, ділові, лідерські або виконавчі якості людини. Тільки при безпосередньому й активній участі кожного педагога і педагогічного колективу в цілому, інноваційна діяльність може стати одним з основних способів модернізації системи освіти і умовою розвитку творчого потенціалу всієї установи.

На сучасному етапі, коли існує проблема формування педагога інноваційного дошкільного закладу, що володіє компетентністю, креативністю, готовність до використання і створення інновацій, вмінню вести дослідно-експериментальну роботу - методична робота повинна займати особливе місце в системі управління дошкільним закладом, так і сприяти активізації особистості педагога, розвитку його творчої діяльності.

Інноваційна управлінська діяльність, на думку О.В. Давиткіної, це діяльність керівника ДНЗ щодо створення, розроблення, освоєння нововведень

у змісті управлінських функцій, методів, організаційної структури, запровадження нововведень у практику з метою підвищення ефективності управління і розвитку дошкільного навчального закладу.

Інноваційна методична робота в ДНЗ – як поняття в педагогічній теорії відсутня. В цілях вирішення суперечності між необхідністю розгортання в дошкільних освітніх установах системи інноваційної методичної роботи для підвищення професійної компетентності педагогів, що реалізують інноваційну діяльність, та відсутністю у педагогічній теорії та практики як самого визначення поняття «інноваційна методична робота», так опис її змісту та форм реалізації, дослідниками даної проблеми С.Г. Молчановим, Г.В. Яковлевою, була зроблена спроба визначити цей феномен.

Інноваційну методичну роботу вони визначили як частина професійно-педагогічної (управлінської) діяльності, орієнтовану на оволодіння педагогами новими, інноваційними способами професійної діяльності, що включають уміння:

- визначати пріоритетні напрями інновацій;
- відбирати зміст інноваційної діяльності;
- проектувати реалізацію змісту інновації через застосування сучасних педагогічних технологій;
- описувати критерії оцінки досягнень дітей за результатами інновацій.

Управління інноваційною діяльністю в дошкільному закладі здійснюється згідно з прогресивними тенденціями в інноваційному освітньому процесі, з урахуванням об'єктивних можливостей педагогів, рівня їх фахової та методичної компетентності, готовності освоювати, впроваджувати і розробляти інновації, затребувані сучасною освітньою практикою. Педагоги-практики розробляють авторські технології, які поєднують у різних варіантах елементи апробованих технологій. Як правило, всі вони зорієнтовані на реалізацію змісту і досягнення мети різнорівневого і різнопрофільного навчання. Вихідним матеріалом для розроблення технології є теорії, концепції. Багато педагогічних технологій мають у своїй основі такі концепції засвоєння соціального досвіду:

- асоціативно-рефлекторне навчання, у межах якого розроблена теорія формування понять;
- теорія поетапного формування розумових дій, згідно з якою розумовий розвиток (як і засвоєння знань, умінь, навичок) відбувається поетапно, спрямовуючись від «матеріальної» (зовнішньої) діяльності у внутрішній розумовий план;
- сугестопедична концепція навчання, яка обґрунтовує комплексне використання у навчальних цілях вербальних і невербальних, зовнішніх і внутрішніх засобів сугестії (навіювання), що сприяє надзапам'ятовуванню;
- теорія нейроролінгвістичного програмування, що розглядає процес навчання як рух інформації через нервову систему людини;
- теорії змістового узагальнення, в основу яких покладено гіпотезу про провідну роль теоретичного знання у формуванні інтелекту дитини.

На основі однієї теорії навчання можуть вибудовуватися різні технології. Так, асоціативно-рефлекторна психологічна теорія породила варіантні технології навчання, які по-різному поєднують слово і наочність.

Теорія проблемного навчання покладена в основу технологій, що розвивають творчі здібності, пізнавальну активність, інтерес, самостійність особистості. Водночас побудова на одній теорії, концепції кількох технологій навчання не є свідченням їх ідентичності. Вони завжди будуть відрізнятися за кількісними і якісними параметрами.

Питанням використання інноваційних технологій в управлінні дошкільною освітньою установою присвячені дослідження Л. М. Денякиної, С.В. Савиной, які показали, що інформаційне забезпечення управління ДНЗ є необхідною умовою оновлення дошкільної установи; О.В. Давиткіна обґрунтувала роль дослідницького підходу в управлінській діяльності керівника ДНЗ, на які необхідно спиратися завідувачу при впровадженні інновацій.

Аналіз проблем інновацій педагогічної діяльності з неминучістю висуває завдання оцінки і розроблення теоретичних засад формування інноваційної діяльності завідувачів, старших вихователів. Ця задача має глибокий соціально-педагогічний сенс, оскільки від її вирішення залежить успіх перетворень у системі освіти, перспективи розвитку дошкільної установи.

Однією з тенденцій розвитку інноваційних технологій є також включення в навчальний процес не тільки пізнавальної, але і емоційно-особистісної сфери людини.

Підготовка завідувачів, старших вихователів до інноваційної діяльності ефективна, якщо вона розгортається в адекватних навчальних формах і вирішує два взаємопов'язаних завдання: формування інноваційної готовності до сприйняття нововведення і навчання вмінням діяти по-новому.

Висновки та перспективи подальшого дослідження... Таким чином, реформування дошкільної освіти з метою більш повного задоволення запитів батьків та інтересів дітей пред'являє нові вимоги до ДНЗ. Впровадження інновацій в роботу освітнього закладу - найважливіша умова вдосконалення і реформування системи дошкільної освіти. Інноваційна діяльність – процес, який розвивається за певними етапами і дозволяє установі перейти на більш якісну щабель розвитку при створенні, розробки, освоєння, використання і розповсюдження нововведень (нові методи, методики, технології, програми). Розвиток ДНЗ, перехід у новий якісний стан, не може здійснюватися інакше, як через освоєння нововведень. Тому мета керування інноваційними процесами в ДНЗ, яка покладається на завідувача і методиста, полягає в забезпеченні реалізації інноваційних стратегій, функціонування інноваційних структурних підрозділів і всього педагогічного колективу для досягнення високої ефективності освіти та підвищення її якості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ангеловски К. Учителя и иновации: Книга для учителя / Крсте Ангеловски. – М.: Просвещение, 1991. – 143 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти //Дошкільне виховання. - 2012. - №7. - С.4-19
3. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років / [Белкіна Є.В., Кочина Л.П., Кузьменко В.У.] - К.: Університет. 2012.- 490с.
4. Закон України "Про дошкільну освіту і виховання" / Відомості Верховної Ради України. - 2001.- №49 - ст.259
5. Канн-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество/ Виктор Абрамович Канн-Калик, Николай Дмитриевич Никандров.- М.: Педагогика, 1990.-140с.
6. Методична робота в ДНЗ / Упорядник: Л.А. Швайка. - Х.: група "Основа", 2008.- (Серія"ДНЗ.Керівнику")
7. Мармаза О.І. Проектний підхід до управління навчальним закладом / Олександра Іванівна Мармаза. - Х.: Основа, 2003.- 80с.

Л.І. Донченко

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДНЗ

Стаття присвячена висвітленню педагогічних умов використання інформаційних комп'ютерних технологій у дошкільних закладах. Виокремлено умови ефективного застосування комп'ютера в навчально-виховному процесі ДНЗ: наявність достатньої кількості комп'ютерів; високий рівень інформаційної культури педагогів та батьків; дотримання санітарно-гігієнічних норм; програмно-педагогічне забезпечення навчального процесу.

Ключові слова: *інформатична компетенція, комп'ютер, дошкільний навчальний заклад, програмно-педагогічне забезпечення.*

The article is devoted to coverage of pedagogical conditions of use of information computer's technologies at preschool institutions. Thesis there is determined the conditions of effective use of computers in the educational process of preschool: a sufficient number of computers; high level of information culture of teachers and parents; compliance with sanitary and hygienic standards; software and pedagogical support of the educational process.

Keywords: *informative competence, computer, pre-school, software and educational support.*

Постановка проблеми. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі в дошкільному освітньому закладі - це одна із самих нових і актуальних проблем у сучасній дошкільній педагогіці. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій впливає на систему освіти, викликаючи значні зміни в змісті, методах навчання. В умовах інформатизації дошкільної освіти з'являються нові можливості для розвитку методів й організаційних форм навчання та виховання дітей. Уведення